

Landschapskrant

Haspengouw en Voeren

Berwijnal - Moelingen © Guido Sweron

Inhoudstafel

Beste lezer

Landschapskrant – September 2007 – Nummer 16

© RLH

De landschapsdagen van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren zijn al een traditie geworden. Na Kolmont (Tongeren) en Helshoven (Borgloon) is het dit jaar de beurt aan Voeren. Op 30 september vindt de Landschapsdoedag plaats in een wel heel apart kader: de omgeving van de 'Commanderie' in Sint-Pieters-Voeren. Kom het Voerense landschap beleven in al haar aspecten. Lees verder op pagina 2.

Het RLH-team

2

Landschapsdoedag
Sint-Pieters-Voeren

Programma

3

Nieuwe
Landschaps-
wandelingen
in Haspengouw

Landschapsloket

4

De mobiele
sappers op toer

Proef de streek

Korte berichten

Samenspel van mens en natuur

Holle wegen kleden het landschap in Haspengouw en Voeren op een bijzondere manier aan. Met hun steile wanden van soms enkele meters hoog slingeren ze door het landschap. Ze ontstonden doordat het wegdek wegspoelde daar waar boeren eeuwenlang met paard en kar de helling opreden, van de boerderij in het dal naar de akkers op het plateau.

Holle wegen zijn niet alleen landschappelijk van belang, ook voor de natuur zijn ze van grote betekenis. We vinden er vaak speciale planten terug. Heel wat dieren gebruiken de wegen om hun nest te bouwen, om eten te zoeken of om zich te beschermen. Niet alle holle wegen zijn hetzelfde en daarom vinden we er een grote verscheidenheid aan planten en dieren.

Door holle wegen trekken geeft een speciaal effect. Wanneer je er wandelt of fietst, duik je immers plots onder het maaiveld. Je wordt als het ware opgeslorpt door het landschap. Een unieke ervaring! Het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren hecht om al die redenen veel belang aan holle wegen, onder meer door een aantal 'holle wegen'-wandelingen te lanceren. Eerder is dat al gebeurd in Berg (Tongeren) en nu zijn Sint-Martens-Voeren (Voeren) en Bommershoven (Borgloon) aan de beurt.

Aan de kerk van Sint-Martens-Voeren vertrekken twee 'holle wegen'-routes: eentje richting Berg en een tweede naar Kwinten en de Martelberg. In Borgloon kan je vanaf de oude tramstation in Bommershoven het landschap van Droog Haspengouw ontdekken. De wandeling in Bommershoven is ook geschikt voor rolstoelgebruikers.

© RLH

Wil je zelf eens onderduiken in het Voerense of Borgloonse landschap, download dan vanaf begin oktober onze nieuwe 'holle wegen'-routes van onze website. Aan de hand van een folder met een routebeschrijving en een kaart kan je zo de holle wegen en hun omgeving ontdekken. Daarnaast kan je de folder van de 'holle wegen'-routes in primeur gratis krijgen op onze Landschapsdoedag in Voeren of tijdens de ronde van de Sapmobiel in Helshoven (meer info op pagina 4)

Dit project wordt gefinancierd door

en de gemeenten **Bilzen, Borgloon, Heers, Kortesseem, Tongeren** en **Voeren**

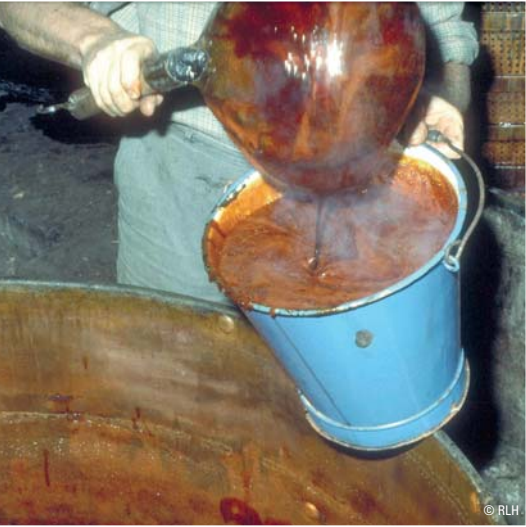
www.rlh.be

'Commanderie' Sint-Pieters-Voeren © Eddy Daniels

© RLH

© RLH

© RLH

© Inbo

Landschapsdoedag

Zondag 30 september 2007 — 13.00–18.00 uur
'Commanderie' Sint-Pieters-Voeren

Op de Landschapsdoedag presenteren wij julie het landschap in al zijn aspecten. Voeren is daarbij natuurlijk een parel. Uniek in Limburg! Op 30 september kan je op pad gaan in het Voerense landschap. Je maakt ook kennis met uiteenlopende organisaties die werken rond natuur en landschapszorg. Zij demonstreren wat er allemaal kan gebeuren en laten je zelf experimenteren. En je kan genieten van al het lekkers dat de regio voortbrengt.

Begeleide wandelingen door het landschap laten je ontdekken hoe natuur en landbouw hier hun evenwicht zoeken. Boeiende verhalen over het ontstaan van het landschap, over het natuurbeheer en de eeuwenoude landbouw in het gebied maken alles aanschouwelijker. Holle wegen en oude loofbomen, gelegde en 'getuunde' hagen, graften en knotbomen, hoogstamboomgaarden en weiden voor het vee...: je komt het allemaal tegen op je tocht door de omgeving. Zorg best voor stevig schoeisel.

Je ontdekt ook meer over de hazelmuis, de soort die de gemeente Voeren heeft geadopteerd en je gaat op

zoek naar wat er leeft in de Voer, het beekje dat de streek haar naam heeft gegeven. De schitterende 'Commanderie' staat natuurlijk ook op het programma, met deskundige uitleg over vroeger en nu.

De herfst is ook de oogsttijd voor heel wat fruitsoorten. Je kan zien hoe appels tot stroop en fruitsap worden verwerkt en proeven van ter plaatse gemaakte jam, vlaaien of appelpannenkoeken. De oude rassen van hoogstamfruit krijgen speciale aandacht. Heb je thuis appels of peren waarvan je de naam niet kent, breng ze gerust mee. Deskundigen zoeken dan uit om welk soort het gaat.

De weiden rond de 'Commanderie' zullen die dag een echte marktplaats zijn, met zowel infostands als kraampjes waar de producten van de regio worden aangeboden. En we vergeten de jongsten natuurlijk niet: de hele namiddag is er kinderanimatie.

Voeren is altijd een bezoek waard, maar op 30 september meer dan ooit. De **Landschapsdoedag** wil op die dag ook de unieke ligging van Voeren, midden in de Euregio, in de verf zetten. Laat je verrassen door al het mooie (en lekkere!) dat de regio te bieden heeft.

In het centrum van Sint-Pieters-Voeren volg je de wegwijzers richting 'Commanderie'.

Programma Landschapsdoedag

Ontdek het landschap Elk half uur begeleide wandelingen in de omgeving, met uitleg van gids, natuurwachter en landbouwer uit Voeren.	Workshops (elk uur) • <i>Manden vlechten</i> • <i>Jam maken</i> • <i>Vlaaien bakken</i> • <i>Ecologisch onderhouden van hoogstamboomgaarden</i>: grondbeginselen
Hoe is dit landschap ontstaan? Elk uur start een nieuwe ronde die je ver terug in de tijd brengt.	Fruitverwerking Doorlopend kun je zien hoe ambachtelijke stroop gemaakt wordt en fruit tot sap geperst wordt (met de mobiele sappers). Neem je fruit mee om deskundigen te laten determineren zodat je weet welk ras je hebt.
De Commanderie, getuige van een rijk verleden Elk uur een uniek bezoek aan de kasteelomgeving.	Proef het lekkers Markt met heerlijke specialiteiten uit de regio.
Het leven in de Voerense natuur De hazelmuis en het waterleven in de kijker.	Spelen in en met de natuur Doorlopende kinderanimatie en elk uur een kinderworkshop. (Voorzie aangepaste kleding)
Demonstratie 'tuunge' (hagen vlechten) De ouderwetse manier van een afrastering herstellen.	Muzikale omlijsting
Infomarkt Uiteenlopende organisaties rond natuur en landschap stellen zich voor.	
Voor de workshops en de geleide wandelingen kan je je vanaf 13u inschrijven aan de infostand van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren.	

Schulensmeer © Luc Schreurs

© RLH

Voor deze nieuwe wandelingen zijn we nog op zoek naar 'greenspotters'. Dit zijn actieve vrijwilligers die op zeer regelmatige basis de wandelingen afstappen op zoek naar mogelijke knelpunten. Ook voor een aantal van onze reeds bestaande greenspots zoeken we nog 'spotters'.

Voor meer informatie hierover kan je terecht bij Kathleen Stappers op 011/31.38.98 of via e-mail kathleen.stappers@rlh.be.

Alden Biesen © RLH

Grootloon © RLH

Alden Biesen © RLH

Mens en natuur

© RLH

Nieuwe Landschapswandelingen in Haspengouw

'Greenspots' Alden Biesen — Grootloon — Schulensbroek

Goed nieuws voor de wandelaar: binnen dit en een half jaar worden in Haspengouw drie nieuwe 'greenspots' geopend. Dat zijn de gekende wandellussen van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren.

Vanuit de Landcommanderij **Alden Biesen** in Rijkhoven (Bilzen) zullen vier lussen vertrekken. Zij leiden je langs verrassend mooie natuurgebieden en ontsluiten de rijke geschiedenis van het gebied. De grote reliëfverschillen zorgen voor een bijzonder gevarieerd landschap. Rondom het domein van de Landcommanderij, met een prachtige Franse en Engelse tuin, liggen tal van hoogstamboomgaarden.

Ook het nieuwe wandelgebied **Grootloon** (Borgloon) is een parel. Het uitgesproken reliëf, de panoramische uitzichten, de hoogstamboomgaarden, de holle wegen, de Romeinse Weg en het authentieke dorpje Grootloon scheppen een uniek kader.

Het historische hart van Borgloon is het startpunt van deze nieuwe landschapswandeling. Vier lussen brengen je via de 'Burchtheuvel' en de vroegere

stadsomwalling naar dit mooie stukje Haspengouw. De landschapswandeling Grootloon wordt gerealiseerd in het kader van de ruilverkaveling Grootloon.

En de derde nieuwe 'greenspot' omvat de landschapswandelingen in en rond het **Schulensbroek**, een van de mooiste natuurgebieden in Limburg. De wandelingen zullen vertrekken aan de kerk in Schulen (Herk-de-Stad) en vanuit het bezoekerscentrum 't Vloot in Lummen. Het Schulensbroek is een vochtig gebied, met een heel rijke fauna en flora. Je vindt er planten en dieren die zeldzaam zijn voor de regio. Vogels bijvoorbeeld hebben in het Schulensbroek een prachtige nestgelegenheid en verblijfplaats gevonden. De wandeling laat je het gebied ontdekken met respect voor de uitgesproken natuurwaarde.

Het project wordt gerealiseerd dankzij de financiële steun van Europa, Toerisme Vlaanderen, de provincie Limburg en de Vlaamse Landmaatschappij (Landschapswandeling Grootloon).

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ
LW PARTNER IN DE OPEN RUIMTE

Landschapsloket

In de vorige landschapskrant lieten we je kennis maken met het Landschapsloket. Je kan bij onze medewerkster Tine Rijvers terecht met al je vragen i.v.m. de kleine landschapselementen die zo typisch zijn voor onze streek. We ontvingen ondertussen al heel wat vragen over de aanleg en het onderhoud van hagen, hoogstamfruitbomen, poelen, ... We merken dat veel inwoners het landschap in Haspengouw en Voeren een warm hart toedragen. Daar zijn we heel blij om!

Ondertussen is de herfst in aantocht. De natuur maakt zich klaar voor de winter en dat is de ideale periode om aanplantingen van bomen en struiken voor te bereiden en uit te voeren. De houtige gewassen gaan nu immers in rust. Wanneer je

plant in die rustperiode, hebben de bomen en struiken nog voldoende tijd om zich te 'zetten' tegen de lente. Het najaar en de winter zijn ook het uitgelezen moment voor het knotten van bomen, het scheren van je haag, het afzetten van houtkanten, ...

Wil je weten welke soorten je best gebruikt of welke plantafstanden je moet hanteren? Wil je een stukje grond inrichten met een poel, een haag, enkele hoogstamfruitbomen? Neem dan zeker even contact op met ons Landschapsloket. We zoeken ook uit waar je eventueel terecht kan voor subsidies. Of we helpen je bijvoorbeeld met de vergunningsaanvraag voor de aanleg van een poel. Het Landschapsloket is er voor jou en voor het landschap!

Je kan mailen naar tine.rijvers@rlh.be of haar bellen op 011/31.38.98 (op donderdag en vrijdag).

Mobiele ‘sap-pers’ toert door Haspengouw en Voeren

Het einde van de zomer kondigt zich aan en de hoogstamboomgaarden in Haspengouw en Voeren hangen weer overvol. Vaak blijkt de verwerking van al dat fruit een probleem. Vele eigenaren van hoogstambomen laten daarom hun fruit dikwijls gewoon onder de bomen rotten, terwijl er meerdere mogelijkheden bestaan om het fruit te verwerken.

Op dit moment kan je in onze streek bij ‘Fructus BVBA’ in Landen en in het ‘Bemelerhof’ in Maastricht terecht om van je eigen fruit heerlijk sap te laten maken. Beide bedrijven kunnen met hun professionele installatie voor het persen van appelsap grote hoeveelheden aan.

Praktische info over de productie van het natuurzuiver appelsap bij Fructus is te vinden op hun website <http://fructus.be/> of bij Fructus BVBA, Droogveldstraat 39, 3404 Landen, 011/83.10.94. Meer info over de sapverwerkingsmogelijkheden in het Bemelerhof is te verkrijgen via leesens@home.nl of Bemelerhof, Bemelerweg 320, 6226 NE Maastricht, 0031/43.407.1904.

Het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren biedt dit seizoen extra mogelijkheden om appels te laten persen. De Sapmobiel, een mobiele sap-pers, toert gedurende drie weekends rond in Haspengouw en Voeren:

- **zat 29 + zon 30/09:** Commanderie Sint-Pieters-Voeren
- **vrij 5 + zat 6/10:** Helshovenstraat 18, Borgloon (Dhr. Ghysens)
- **zat 13 + zon 14/10:** Landcommanderij Alden Biesen (Bilzen)

Tijdens een van deze weekends kan je jouw appels laten verwerken tot je eigen heerlijk vruchtensap. Het rendement van de Sapmobiel is afhankelijk van het fruit (ras, kwaliteit,...) maar bedraagt gemiddeld 0,65 liter sap per kilogram fruit. Dit sap wordt gepasteuriseerd en verpakt in handige 5 liter boxen met een tapkraantje. Zo kan je een jaar later nog genieten van je eigen vruchtensap. De kostprijs is 4,80 EUR per 5 liter box.

Als je jouw fruit wil laten verwerken met de Sapmobiel, dan vragen we je het volgende aan ons te melden:

- naam, adres en telefoonnummer
- hoeveelheid te verwerken appels (min. hoeveelheid 100 kg)
- voorkeurdatum waarop je het fruit wil laten verwerken.

Deze gegevens kan je tot 25 september per e-mail bezorgen aan joke.rymen@rlh.be. Per post kan het tot dan ook: Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren, Vorststaat 2, 3500 Hasselt.

Op basis van de aanmeldingen maken we een planning zodat de Sapmobiel de hele tijd kan werken. Deze planning sturen we door naar de aangemelde personen zodat zij hun fruit op tijd kunnen aanleveren. Het fruit (gaaf en gewassen) moet zelf ter plekke aangeleverd worden en ook de sappakken moeten weer opgehaald worden.

Voor meer info over de Sapmobiel en zijn sapronde, kan je terecht bij: joke.rymen@rlh.be of op 011/31.38.98.

Proef de streek

Peren met Haspengouwse bubbels

Peren en schuimwijn. Een heerlijk huwelijk!

Ingrediënten:

- 3 rijpe peren
- halve citroen
- geut vers geperst appelsap
- eetlepel wodka
- 2 muntblaadjes
- Haspengouwse schuimwijn

Schil drie rijpe peren en snij ze in stukjes. Kook ze 15 minuten op een laag vuur, samen met het sap van een halve citroen, een geutje appelsap, een eetlepel wodka en twee muntblaadjes.

Laat alles volledig afkoelen en pureer het mengsel. Zet het dan gedurende twee uur in de diepvriezer. Pureer het halfbevoren mengsel nog eens en laat het opnieuw twee uur diepvriezen. Dan heb je perensorbet, die je enkele minuten laat zachter worden. Schep een bolletje sorbet in een glas Haspengouwse schuimwijn en garneer met een vers muntblaadje.

Korte berichten

Geschiedenis plukken

Begin augustus zijn we gestart met het plukken van zaden van ‘Planten van hier’. Dat zijn bomen en struiken die hier al eeuwen voorkomen. Het gaat bijvoorbeeld om struiksoorten zoals oude meidoorns of sleedoorns, maar ook boomsoorten, zoals oude eiken of knothaagbeuken. De zaden plukken we met de hand (of rapen we in het geval van hoge bomen) als ze rijp zijn. Een kwekerij kweekt de zaden voor ons op. Over twee/drie jaar kunnen we met dit plantsoen van start.

We verzamelden tot nu toe 50 kg zuiver zaad. Dat wil zeggen dat het zaad al uit zijn vrucht gehaald is en schoongemaakt. En daar blijft het niet bij. Er staan nog een aantal plukacties op het programma. Op 15 september plukken we op verschillende sites met vrijwilligers van Natuurpunt vzw.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Danny Deneuker
Vorststraat 2
3500 Hasselt
• Tel. 011/31.38.98
• Fax 011/31.53.07
• E-mail: info@rlh.be
Deze krant wordt gratis verspreid op 130.000 exemplaren.

Werkten mee aan deze editie

Redactie RLH-team (Marcel Kerff, Katrien Monden, An Digneffe, Martin Merken, Kristel Van Lishout, Miranda Bemelmans, Kathleen Stappers, Tine Rijvers, Christel Cornelissen, Frederik Santermans, Inge Nevelsteen, Joke Rymen)
Vormgeving BLIKVOER
Druk Publirama (Kortesseem)
Volgende uitgave: mei 2008

Een **Regionaal Landschap** is een streek in Vlaanderen met een waardevol landschap. Naar het voorbeeld van een ‘Naturpark’ in Duitsland of een ‘Parc Naturel Regional’ in Frankrijk, werd in onze streek het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren opgericht.

Het RLH-team werkt aan de uitbouw van deze streek op vlak van natuur, landschap en natuurgerichte recreatie. In opdracht van de 16 Haspengouwse gemeenten, Voeren, de Provincie Limburg en het Vlaams Gewest. In samenwerking met de Haspengouwse verenigingen voor natuur, landbouw, toerisme en weidelijke jacht. En met de steun van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Vragen, suggesties, opmerkingen?
Contacteer ons via www.rlh.be.

